

VŠETKO, ČO POTREBUJETE VEDIETĚ O PRÁCI NA VOLNEJ NOHE

RACHEL
BRIDGE

SAM SEBE
ŠÉFOM

Ljndeni

Sám sebe šéfom

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Rachel Bridge

Sám sebe šéfom – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ljndeni

SÁM SEBE ŠÉFOM

RACHEL BRIDGE

SÁM SEBE
ŠÉFOM

VŠETKO, ČO POTREBUJETE VEDIEŤ
O PRÁCI NA VOĽNEJ NOHE

Ljndeni

Venujem Harrymu a Jackovi

Obsah

Úvod	11
1 Prečo pracovať pre seba?	19
2 Máte na samostatnú zárobkovú činnosť predpoklady?	29
3 Identifikujte a zdokonaľte svoje pracovné zručnosti	37
4 Akou prácou sa chystáte živiť?	43
5 Kedy sa na to dať?	57
6 Správna príprava	67
7 Výber pracovných priestorov	77
8 Ako si zabezpečiť prácu	89
9 Koľko by ste si mali účtovať?	103
10 Ako sa pričiniť o spokojnosť klientov?	117
11 Udržiavanie stáleho prísunu práce	125
12 Správa vlastných financií	135
13 Privykanie na samostatnú prácu	145
14 Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom	155
15 Zvládanie nepredvídateľnosti	163
16 Keď je práce priveľa	173
17 Desať tajomstiev úspechu	183
Záver	193
Samostatne zárobkovo činné osoby spomínané v tejto knihe	195
Podakovanie	197

Úvod

*„Život nie je o hľadání seba samého.
Život je o utváraní seba samého.“*

George Bernard Shaw, dramatik

Keď som nedávno sedela s priateľmi na obede, rozhliadla som sa okolo stola a uvedomila si, že ani jeden z nich nemá „poriadne“ zamestnanie s pevným pracovným časom, pravidelným platom a možnosťami pracovného postupu. Namiesto toho všetci pracujú pre seba. Živia sa fotografovaním, podnikaním v ke-teringu, podnikovým poradenstvom, písaním, interiérovým di- zajnom a jeden si na živobytie zarába produkciou televíznych kvízov.

O niekoľko týždňov som prednášala na jednej škole. Po pre- jave som sa rozprávala so skupinkou maturantov a zistila som, že mnohí z nich takisto plánujú pracovať pre seba. Niektorí chceli pracovať v oblasti technológií, vyvíjať webové stránky alebo soft- vér. Niektorí túžili pracovať na čerstvom vzduchu ako záhradní architekti alebo športoví inštruktori; iní chceli písať, venovať sa návrhárstvu či fotografovaniu. Mnohí mali v úmysle vytvoriť si

vlastný systém práce, ktorý by im umožnil žiť v zahraničí alebo cestovať a zároveň sa profesijne rozvíjať.

Všetci chceli mať nad svojím pracovným životom väčšiu kontrolu než v tradičnom zamestnaní. Nechceli rok čo rok denne tráviť celé hodiny dochádzaním do tej istej nudnej kancelárie alebo na to isté nudné pracovisko, nechceli, aby im niekto prikazoval, kedy majú začať pracovať a kedy si dať obed. Nepozdávala sa im predstava, že by si donekonečna museli u šéfa vydobývať uznanie v nádeji, že ich za to jedného dňa odmení povýšením či zdvihnutím platu. Chceli si slobodne určovať pracovný čas, budovať si kariéru spôsobom, ktorý im bude vyhovovať, namiesto toho, aby sa pretĺkali životom podľa podmienok niekoho iného.

Napokon som sa zamyslela nad sebou. Dve tretiny dospelého života som strávila prácou pre seba, kombinovala som rôzne zručnosti a záujmy, ktoré by ma zamestnávali na plný úväzok. Okrem písania kníh prednášam na konferenciách a iných podujatiach, poskytujem poradenstvo malým podnikom v oblasti komunikačných a marketingových stratégií, tvorím obsah pre webové stránky, vypracúvam správy a píšem blogy pre rôzne podniky a pomáham ľuďom s písaním vlastných kníh. A keď sa práve nevenujem ani jednej z uvedených činností, ešte stále si tu a tam nájdem čas na trochu novinárčiny.

Tieto rozličné činnosti sa navzájom dokonale dopĺňajú a vyvažujú. Pri písaní bývam sama, pri prednášaní alebo podnikovom poradenstve zasa obklopená ľuďmi. Jeden deň úplné ticho, druhý živý ruch publika či energické pracovné stretnutie.

Takýto spôsob práce mi mimoriadne vyhovuje a inak by som už pracovať ani nechcela. Poskytuje mi slobodu, rôznorodosť a umožňuje mi stretávať sa so zaujímavými ľuďmi.

A to všetko ma donútilo zamyslieť sa. Ak toľko ľudí pracuje pre seba alebo nad tým aspoň aktívne uvažuje, práca na voľnej nohe už zjavne nie je iba vedľajšou činnosťou – bokovkou popri bežnom zamestnaní, ktorej sa človek venuje preto, že si nedokáže nájsť vytúžené pracovné miesto. Z vedľajšej kolaje sa skrátka presunula na hlavnú koľaj.

Toto tvrdenie je podložené aj štatistikami. Podľa Asociácie nezávislých odborníkov a samostatne zárobkovo činných osôb (IPSE) v Spojenom kráľovstve v súčasnosti pre seba pracujú vyše dva milióny ľudí. Od roku 2008 ide o štyridsaťtri percentný nárast. A podľa Úradu pre národné štatistiky (ONS) títo ľudia predstavujú 15 percent britskej pracovnej sily.

Zatúžila som túto tému preskúmať podrobnejšie.

Prečo pracovať pre seba?

Predstava samostatnej zárobkovej činnosti bola vždy lákavá, z niekoľkých dôležitých dôvodov sa však v súčasnosti stáva čoraz splniteľnejšou bez ohľadu na to, akými zručnosťami disponujete.

Prvým dôvodom je technika. Vďaka cenovo dostupným smartfónom, laptopom, fotoaparátom, videokonferenciám, googlu, elektronickej pošte, Wi-Fi a mimoriadne rýchlemu širokopásmovému pripojeniu vyzerá „spolupráca“ ľudí pracujúcich na rôznych miestach celkom inak. Už nemusíte sedieť za vedľajším stolom. Technika vám ponúka možnosť efektívne pracovať odkiaľkoľvek a zároveň komunikovať s kolegami a zákazníkmi.

Druhým dôvodom je dostupnosť práce. Práca pre seba má momentálne oveľa väčší zmysel než kedysi, pretože podniky aj jednotlivci sú otvorenější možnosti najať si na prácu, ktorú by

tradične mohol vykonávať bežný zamestnanec, nezávislých pracovníkov a dodávateľov. Množstvo dostupnej práce teda rapídne rastie a v závislosti od požadovaných zručností môže byť až prekvapivo dobre platená.

Podniky si takto najímajú pracovníkov v snahe získať prístup k zručnostiam, ktoré interne nemajú, a tento jav nadobúda čoraz väčší význam, pretože úspešné riadenie podniku si vyžaduje vysoko špecializované odborné znalosti.

Vo väčšine firiem by bolo aj napriek všemožnému úsiliu nemožné zamestnávať ľudí, ktorí by disponovali všetkými potrebnými zručnosťami, a to najmä v rýchlo sa meniacich oblastiach, ako je napríklad technika, digitálna oblasť, marketing a IT.

Pri najímaní nezávislých pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb navyše stačí platiť len za konkrétne zručnosti a aj to len v čase, keď sú tieto zručnosti potrebné, čím sa šetria náklady. Podniky navyše dokážu nájsť potrebných špecialistov skutočne rýchlo, vďaka čomu môžu oveľa pružnejšie reagovať na neočakávané zmeny na príslušných trhoch. Hľadanie a prijímanie stálych zamestnancov si vyžaduje čas, zatiaľ čo nezávislý pracovník či dodávateľ sa môže často pustiť do práce na danom projekte okamžite. Takisto si uvedomujú, že takíto ľudia budú mať veľkú motiváciu odvieť dobrú prácu, lebo inak by na voľnej nohe dlho nevydržali.

„Pozorujeme, že k zamestnávaniu samostatne zárobkovo činných osôb s vysokou úrovňou zručností dochádza čoraz častejšie, a to najmä v prípade väčších projektov. Podniky si uvedomujú, že nezávislý pracovník má motiváciu podávať dobré výsledky a odvádzať kvalitnú prácu, ktorá niektorým stálym zamestnancom chýba. Dobrá a zaujímavá práca sa čoraz častejšie zadáva práve nezávislým pracovníkom, pretože sú považovaní za spoľahlivých a mimoriadne talentovaných,“ tvrdí výkonný riaditeľ asociácie IPSE Chris Bryce.

V Spojených štátoch podľa prieskumu platformy Upwork združujúcej pracovníkov na voľnej nohe využíva už 59 percent náborárov samostatne zárobkovo činné osoby a iných talentovaných dočasných pracovníkov na dopĺňanie zručností a dostupnosti vlastnej pracovnej sily, pričom väčšina verí, že tento trend sa v priebehu ďalšieho desaťročia značne rozrastie. A čo sa raz stane v Spojených štátoch, sa neskôr zvyčajne stane aj vo zvyšku sveta.

Veľké korporátne spoločnosti sa v skutočnosti natoľko obávajú, že im najlepší konzultanti poodchádzajú z práce, lebo dajú prednosť samostatnej zárobkovej činnosti, že vytvárajú systémy, ktoré bývalým zamestnancom umožňujú ďalej pre spoločnosť pracovať aj na voľnej nohe. Veľká účtovnícka spoločnosť PWC si napríklad vytvorila tzv. Sieť flexibilných talentov (Flexible Talent Network), cez ktorú kvalifikovaným účtovníkom ponúka flexibilné podmienky spolupráce – napríklad na istú časť roka, na jeden semester, na určitý počet hodín alebo na ľubovoľne dohodnutý čas.

Jednotlivci si zároveň čoraz väčšími privykajú na predstavu, že by za plnenie úloh, na ktoré sami nemajú potrebné schopnosti alebo čas, mohli platiť iným ľuďom, či už ide o tvorbu webovej stránky, alebo vychádzky so psom. Za posledných desať rokov prudko narástol dopyt po osobných službách a službách v oblasti starostlivosti o domácnosť platených hodinovou sadzbou, čím vznikajú najrôznejšie príležitosti na prácu pre seba a poskytovanie týchto služieb v miestnej komunite i mimo nej.

Vymedzenie tohto spôsobu práce

Pristavme sa na chvíľu pri terminológii. V celej knihe používam spojenie „pracovať pre seba“ ako súhrnné označenie rôznych

druhov nezávislej práce zahŕňajúce slobodné povolanie, samostatnú zárobkovú činnosť, nezávislé dodávanie tovaru alebo služieb a tzv. sólo podnikanie, spojenie, ktoré sa v Spojených štátoch s obľubou používa na opis jednotlivcov s vlastným podnikom, v ktorom budú vždy zamestnávať výlučne seba samých.

Uvedomujem si, že spojenie „pracovať pre seba“ nie je dokonalé. Koniec-koncov, ak nie ste práve Banksy (*graffiti umelec z Bristolu*), nedá sa povedať, že by ste pre seba pracovali v tom zmysle, že môžete oduševnene pracovať na vlastných projektoch a dúfať, že vám nejako zabezpečia príjem. Väčšina pracujúcich pre seba v skutočnosti pracuje pre klientov, ktorí si niečo objednávajú na zákazku alebo si pracovníka na voľnej nohe najmú na vykonanie konkrétnej úlohy.

Spojenie „pracovať pre seba“ som si však zvolila preto, že je momentálne najvýstižnejšie a odráža skutočnosť, že pri tomto spôsobe práce máte nad všetkým kontrolu jedine vy – nad pracovným časom, pracovným prostredím, druhom a množstvom práce, ktorú sa rozhodnete vykonávať. Pri poskytovaní služieb spôsobom, ktorý vám vyhovuje, máte kontrolu nad ich priebehom a riadite sa vlastnými podmienkami a vlastnými pravidlami.

Sami sa rozhodnete, či novú ponuku práce prijmete, a v závislosti od druhu ponúkaných služieb si prípadne môžete takisto sami zvoliť, kedy ju vykonáte, ako ju vykonáte a koľko času vám zaberie.

Ako vám pomôže táto kniha

Práca pre seba môže predstavovať neuveriteľne výhodný spôsob zarabania, ktorý vám zabezpečí viac slobody, kontroly, zábavy, zadostučinenia a dokonca aj viac peňazí, než by ste si kedy dokázali

predstaviť. Lenže ak ste nič podobné v živote nerobili, prísť na to, kde začať, ako sa etablovať a na aké nástrahy dávať pozor, môže byť náročné.

Táto kniha vás prevedie jednotlivými krokmi a ukáže vám, ako sa všetko dá dosiahnuť efektívne, výhodne a s pocitom naplnenia. Vychádza z mojich osobných bohatých skúseností, ako aj zo skúseností mnohých ďalších ľudí, ktorí už pre seba pracujú, obsahuje praktické rady a informácie, príklady zo skutočného života a dôležité odporúčania, ktoré vám pomôžu úspešne prejsť na samostatnú zárobkovú činnosť. Dozviete sa, ako posúdiť, či sa na prácu na voľnej nohe hodíte, ako začať, nad akými kľúčovými otázkami treba popremýšľať a ako prekonať prekážky a čiastkové neúspechy, a to nielen z praktického, ale aj z osobného, finančného a emocionálneho hľadiska.

Či už teda v súčasnosti pracujete v tradičnom zamestnaní a premýšľate nad osamostatnením, alebo sa ešte len chystáte vstúpiť do sveta práce po škole či univerzite, či vás nedávno prepustili, alebo už pre seba pracujete, ale potrebujete pomoc a rady, ako dosiahnuť lepšie výsledky, táto kniha je práve pre vás.

A teraz už prejdime rovno k veci.

1. kapitola

Prečo pracovať pre seba?

*„Žiť, to je najvzácnejšia vec na svete,
lebo väčšina ľudí len existuje.“*

Oscar Wilde, dramatik

Práca pre seba má množstvo potenciálnych výhod, niektorým však môžete prikladať väčší význam než ostatným, a preto je rozumné hneď na začiatku identifikovať, ktoré z nich by vám naozaj zmenili život.

Teraz sa na zopár z nich pozrime, aby ste jasne pochopili, čo chcete dosiahnuť a aké výhody zmenou získate.

Robte, čo vás baví

Abby Gregoryová pracovala šesť rokov v kancelárii istej cestovnej spoločnosti na pozícii projektovej manažérky, odjakživa však snívala o práci so zvieratami, vyrastala totiž pri koňoch a rada sa starala o opustené psy. Po prepustení z práce sa preto chopila príleži-

tosti zamestnať sa na vlastnú päsť a začala si zarábať vychádzkami so psami v rodnom meste Cheltenham a okolí.

Abby v súčasnosti bráva na vychádzky tridsať psov a zarába viac než v predchádzajúcom stálom zamestnaní. „Skúsila som sa zamestnať v kancelárii, lebo som si myslela, že potrebujem seriózne a poriadne zamestnanie. Celý čas som však rozmýšľala nad tým, aké pekné by bolo pracovať vonku so zvieratami. Je to náročná práca a odpracujem si pri nej veľa hodín, denne často prejdem aj 20 kilometrov, ale mám ju veľmi rada. Už by som nedokázala pracovať v kancelárii pre kohosi iného,“ tvrdí.

Určujte si vlastný pracovný čas

Práca väčšiny nezávislých pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb je založená na výstupoch poskytovaných za vopred dohodnutú cenu, preto pri nej nezáleží na pracovnom postupe ani čase, ale na kvalite konečného výsledku. Ak napríklad pre niekoho vyvíjate softvér alebo pečiete svadobnú tortu, nebude ho zaujímať, koľko času vám práca zabrala ani v akom čase ste sa jej venovali – bude ho zaujímať jedine to, či má hotový softvér alebo torta vynikajúcu kvalitu. Ak sa teda ako samostatne zárobkovo činná osoba rozhodnete živiť takýmito druhmi projektov, do veľkej miery si môžete rozvrhnúť pracovný deň presne podľa svojich predstáv. Možno vám napríklad viac vyhovuje začínať zavčas ráno alebo pracovať do neskorej noci. Svoj pracovný čas môžete prispôbovať potrebám ostatných členov rodiny alebo tri dni pracovať mimoriadne dlho a zvyšok týždňa odychovať. Nech si už pracovný čas nastavíte akokoľvek, môžete ho vnímať ako neobyčajne príjemnú zmenu v porovnaní s bežnou prácou, do ktorej musíte